

ผลงานรายบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษ
แทนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

จัดทำโดย นายณภสินธุ์ นาชัยพลอย
รหัส 9963

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 99
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2567
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

ผลงานรายบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
เด็กและเยาวชน

จัดทำโดย นายณภสินธุ์ นาชัยพลอย
รหัส 9963

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 99
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2567

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารผลงานรายบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหาร
ระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

ลงชื่อ.....

(นางปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(นายวิระชัย นาควิบูลย์วงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา เด็กและเยาวชน จัดทำโดยนายณภสินธุ์ นาชัยพลอย ผู้ตรวจราชการกรม สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 99 วิทยาลัยนักบริหารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2567

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานกลางด้านการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ที่ผ่านมารกรมพินิจฯ พยายามอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงวิธีการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเนื่องจากยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และระบบงาน นอกจากนี้จากสถิติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2566 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 101,909 คดี และเข้าเกณฑ์ที่จะดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้ทั้งสิ้น จำนวน 37,593 คดี แต่มีการเสนอใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา จำนวน 14,337 คดี ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายที่จะต้องให้มีการเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเพื่อผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเพิ่มขึ้นเพื่อคืนเด็กดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลและทบทวนเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จึงได้เสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมเครือข่าย

1.1 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องมีการจัดตั้งเครือข่ายบุคคลภายนอกเป็นผู้ใกล้ชิดประจำสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกแห่ง การมีผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทประจำสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการเป็นตัวกลางในการระงับข้อพิพาทลดปัญหาความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้เสียหาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

1.2 ส่งเสริมให้มีเครือข่ายในการติดตาม ดูแลสงเคราะห์โดยกลไกมีส่วนร่วมของชุมชน การติดตามดูแลสงเคราะห์เด็กและเยาวชนโดยบุคลากรของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอัตรากำลังไม่เพียงพอทำให้การติดตามดูแลสงเคราะห์ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือไม่บรรลุผล ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามดูแลสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

2. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและเครือข่าย โดยจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมสำหรับบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติในทางที่ดีตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนให้เป็นทิศทางเดียวกันรวมทั้งการให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้และทักษะในการติดตามดูแลและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำหลักสูตรและอบรมให้ความรู้แก่เครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการใกล้ชิดติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวเพื่อให้เข้าใจและมีแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน มีแนวทางการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่ลดมิติความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

รวมทั้งมีวิธีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานในการติดตามดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาปรับปรุงระบบงาน แนวทางการดำเนินงาน เครื่องมือที่จำเป็นเพื่อรองรับการพัฒนาการติดตามดูแลสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยจัดให้มีการพัฒนาระบบการฝึกวิชาชีพที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งตรงกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของเด็กและเยาวชน การพัฒนาการแก้ไขบำบัดเด็กและเยาวชนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน และครอบครัว การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการฝึกอาชีพ การจ้างงานและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน หลังปล่อยตัวและหน่วยประสานงานเครือข่ายเพื่อการบูรณาการติดตามดูแลและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้เป็นเอกภาพและทิศทางเดียวกัน การสนับสนุนให้น้าครอบครัวของเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกกระบวนการและขั้นตอนรวมทั้งการฝึกทักษะให้ครอบครัวมีเทคนิคการสื่อสารเชิงบวกเพื่อการปรับพฤติกรรมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและเยาวชน และช่วยแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชนเผชิญระหว่างปล่อยตัวได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

4. การเสริมสร้างการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ ภาคเอกชน รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ชุมชน สถานประกอบการและเครือข่ายเพื่อการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในทุกขั้นตอนตั้งแต่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเรียน การฝึกวิชาชีพ การประกอบอาชีพและการกลับคืนสู่สังคม นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการในการทำงานร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการป้องกันเยาวชนกลุ่มเสี่ยงไม่ให้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเชื่อว่าข้อเสนอในเชิงนโยบายสู่ความสำเร็จได้ก็ด้วยการที่ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรมนำไปปรับใช้โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาสำหรับขับเคลื่อนและนำไปสู่ความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล อาจารย์เชิดศักดิ์ สันติวรวิฑู และอาจารย์วิระชัย นาควิบูลย์วงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น ในการจัดทำรายงานการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณท่านวิทยากรในหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 99 ทุกท่าน สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ที่ได้มุ่งมั่น ทุ่มเททำให้การอบรมหลักสูตร นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 99 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน รวมทั้งขอขอบพระคุณอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ให้โอกาสผู้ศึกษาเข้ารับการอบรม ผู้จัดทำรายงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางตามข้อเสนอเชิงนโยบายของรายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายณภสินธุ์ นาชัยพลอย

นบส.1 รุ่นที่ 99 รหัส 9963

พฤษภาคม 2567

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	5
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	8
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	10
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	10
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	16
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	26
3. แผนพัฒนาตนเอง	27
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	27
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	27
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	44
บรรณานุกรม	45
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	46

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา : การเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หมายถึง การหันเหคดียอกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เป็นมาตรการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในครอบครัวและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นเป็นการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับเด็กหรือเยาวชน ผู้เสียหายและชุมชน และเป็นการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาล โดยกระบวนการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนที่สำนึกในการกระทำความผิดเข้าสู่การประชุมกลุ่มครอบครัวร่วมกับผู้ปกครอง ผู้เสียหาย สหวิชาชีพ ชุมชน พนักงานสอบสวน และตัวแทนองค์กร เพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หมายถึง เงื่อนไขหรือมาตรการที่กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติและอาจกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์กรที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ปฏิบัติด้วยก็ได้ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคมสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี หมายถึง เด็กหรือเยาวชนรับรู้ถึงการกระทำเกี่ยวกับคดีของตนเอง โดยสามารถอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่นและตนเอง พร้อมทั้งสามารถบอกถึงสาเหตุที่กระทำผิด ผลที่ตามมา และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง

ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งบุคคล ที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ในมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่สิบแปดปีบริบูรณ์

2.1.1 สภาพปัญหา ความท้าทายหรือการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทย โดยแต่เดิมสังคมไทยมีลักษณะครอบครัวขยายหรือขนาดใหญ่ มีบุคคลอยู่ร่วมในครอบครัวจำนวนมาก แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเชิงเดี่ยว มีเพียงพ่อ แม่ ลูก อีกทั้งภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบคั้นให้แต่ละครอบครัวต้องหารายได้ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและมีภาวะเงินเฟ้อที่ทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและทำให้มูลค่าเงินลดลง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว จากการศึกษาของปพนธีร์ ธีระพันธ์ (2562) พบว่า สาเหตุแห่งการเกิดปัญหาอาชญากรรมเนื่องจาก

1.) โดยพื้นฐานแล้วสาเหตุแห่งการประกอบอาชญากรรมของคนในประเทศต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกัน เกิดจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และการเพิ่มขึ้นของประชากรเมื่อคนเราหมดที่พึ่ง ก็หันมาประกอบ

อาชญากรรม หรือคิดว่า การค้าขายของผิดกฎหมาย การค้ายาเสพติด ของหนีภาษี ฯลฯ สามารถสร้างความร่ำรวยได้ในระยะเวลาสั้นจึงประกอบอาชญากรรม

2.) สภาพครอบครัว มักจะมาจากครอบครัวที่บ้านแตกสาแหรกขาด พ่อแม่แยกกันไปคนละทางไม่มีเวลาอบรมดูแลลูก หรือบิดามารดาอยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันทุกวัน ทำให้เบื่อบ้านและออกไปคบหาสมาคมกับเพื่อน เมื่อเกิดความขาดแคลนก็มักจะประกอบอาชญากรรม

3.) ฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้ที่ประกอบอาชญากรรมมักจะมาจากคนที่มีฐานะยากจน มีสภาพจิตใจไม่ปกติ เนื่องจากต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

4.) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากเมืองไทยได้รับอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ซึ่งมีบางสิ่งบางอย่างขัดกับวัฒนธรรมสังคมไทย เป็นต้น การนิยมวัตถุความสัมพันธ์ทางเพศ การแต่งกาย เมื่อมีความต้องการมาก ๆ ก็ทำให้ประกอบการกระทำผิดได้

5.) การว่างงาน ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจรัดตัว ทุกชีวิตต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อตนเองและครอบครัว เมื่อคนเราว่างงาน สภาพจิตใจและอารมณ์ ย่อมสับสนฟุ้งซ่านมักใช้เวลาว่างไปทางด้านอบายมุขต่าง ๆ เป็นต้นว่า สุรา นารี เล่นมั่ว การพนัน เที่ยวเตร่ เป็นต้น

6.) ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมในปัจจุบันความคำนึงถึงศีลธรรมและความอะลุ่มอล่วยกันในสังคมจะไม่ค่อยพบนัก ทั้งนี้เนื่องจากต่างคนต่างอยากที่จะหาความสุขให้กับชีวิต ทุกคนต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิต ความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมทางวัตถุที่ไปเร็วกว่าวัฒนธรรมทางจิตใจไม่ค่อยใกล้เคียงกับศาสนา ขาดการศึกษา และอบรมจิตใจที่ดีทำให้ประกอบอาชญากรรมได้ง่าย

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญา เป็นเรื่องที่อารยประเทศให้ความสนใจและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เนื่องด้วยเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดในอัตราที่สูงขึ้นและลักษณะของความผิดเป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้นหรือมีพฤติกรรมความผิดซ้ำซ้อน เช่น คดีเกี่ยวกับยาเสพติดคู่กับคดีลักทรัพย์ คดีทำร้ายร่างกายร่วมกับคดีฉ้อโกง เป็นต้น ซึ่งทุกภาคส่วนตระหนักดีว่าเด็กและเยาวชนในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้าและเป็นผู้สืบทอดความเป็นชาติในอนาคต หากเด็กและเยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูขัดเกล่าอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพย่อมต้องเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีคุณภาพ มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

ตารางที่ 1 แสดงฐานความผิดของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565

ฐานความผิด	2561	2562	2563	2564	2565	รวม
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	3,505	2,948	2,028	1,857	1,828	12,166
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,123	2,175	1,705	1,477	1,695	9,175
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	982	922	790	721	612	3,427
ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุข เสรีภาพ การปกครอง	530	517	437	257	407	2,148
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	11,510	10,634	9,600	6,943	4,885	43,572
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธ และวัตถุระเบิด	1,110	951	770			2,831
ความผิดอื่น ๆ	2,781	2,695	4,140	3,338	2,765	15,719
รวม	22,541	20,842	19,470	14,593	12,192	89,038

ที่มา : รายงานสถิติคดีประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัญหาการกระทำความผิดข้างต้นไม่ใช่เป็นหน้าที่ของนักบำบัดในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเท่านั้น หากแต่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันดูแลและรับผิดชอบซึ่งเด็กและเยาวชน ถือเป็นผลผลิตทางสังคม ในทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ไม่ถือว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นอาชญากรรม แต่จะเรียกว่าการกระทำความผิด และไม่เรียกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่าอาชญากร ในทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาถือว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเพราะหลงผิดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือด้วยความเบาปัญญาและความอ่อนแอทางจิตใจ ซึ่งอาจล่อลวงมาให้กลับตัวเป็นคนดีได้ จึงไม่ควรใช้วิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเยี่ยงอาชญากร เพราะเท่ากับผลักดันให้เด็กและเยาวชนยิ่งถลาลึกลงไปสู่ทางชั่วร้ายจนไม่อาจกลับตัวได้ เพื่อเติบโตขึ้นจะกลายเป็นอาชญากรที่มีสันดานชั่วร้ายโดยแท้จริง (โกศล วงศ์สวรรค์และคณะ,2537)

พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติในมาตรา 86 นำมาตรการพิเศษมาใช้เป็นเครื่องมือหันเหคดีในชั้นก่อนฟ้อง ซึ่งเป็นการให้โอกาสเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดีโดยใช้แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแทนการดำเนินคดีให้เป็นตราบาปติดตัว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาและการก้าวพลาดของเด็กและเยาวชนจึงมีการกำหนดการประเมินและการคัดกรองเด็กและเยาวชนตามเงื่อนไขมาตราพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยเป็นเด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำผิดก่อนฟ้องคดี และหากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทาโทษ หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม โดยแผนแก้ไข

บำบัดฟื้นฟูจะเป็นทิศทางให้เด็กหรือเยาวชนมีการปรับทัศนคติ พฤติกรรม รวมทั้งการแสดงการยอมรับและสำนึกต่อ ผลการกระทำที่มีต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนในการคืนเด็กดีสู่สังคม

2.1.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาในอนาคตและผลกระทบ

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2566 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเข้าเกณฑ์การ ดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา จำนวนทั้งสิ้น 101,903 คดีและสามารถดำเนินการตาม มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้ทั้งสิ้น จำนวน 37,593 คดี แต่มีการเสนอใช้มาตรการพิเศษแทนการ ดำเนินคดีอาญา จำนวน 14,337 คดี

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณคดีอาญาที่เข้าเกณฑ์ตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2566

ปีงบประมาณ	คดี รับเข้า ทั้งหมด	จำนวน คดีที่ เข้าเกณฑ์ ม.86	เสนอใช้ ม.86		จัดทำแผน		การปฏิบัติตามแผน		
			ใช้	ไม่ใช้	สำเร็จ	ไม่สำเร็จ	สำเร็จ	ไม่สำเร็จ	
2561	ผลรวมทั้งหมด	22,611	7,527	2,599	1,822	2,473	38	1,946	182
	ร้อยละ		33.29	34.53	24.21	95.15	1.46	80.38	7.52
2562	ผลรวมทั้งหมด	20,857	7,306	2,753	1,485	2,614	32	1,837	90
	ร้อยละ		35.03	37.68	20.33	94.95	1.16	75.75	3.71
2563	ผลรวมทั้งหมด	19,459	8,208	3,161	3,438	2,866	28	978	52
	ร้อยละ		42.19	38.51	41.89	90.67	0.89	40.56	2.16
2564	ผลรวมทั้งหมด	14,182	5,371	2,290	2,901	1,734	15	629	28
	ร้อยละ		37.87	42.64	54.01	75.72	0.66	49.49	2.20
2565	ผลรวมทั้งหมด	12,193	5,036	2,002	2,914	1,907	19	1,716	76
	ร้อยละ		41.30	39.75	57.86	95.25	0.95	92.01	4.08
2566	ผลรวมทั้งหมด	12,601	4,145	1,532	2,533	1,496	17	1,112	48
	ร้อยละ		32.89	36.96	61.11	97.65	1.11	75.90	3.28

ที่มา : กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากสถิติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีงบประมาณมีคดีอาญาที่เข้าเกณฑ์มาตรการพิเศษแทน การดำเนินคดีอาญา ลดลง เนื่องจากการกระบวนกรคัดกรองตามเงื่อนไข เช่น เด็กหรือเยาวชนให้ความยินยอม ผู้เสียหายให้ความยินยอม เป็นต้น และปัจจัยส่วนบุคคลของเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง และผู้เสียหาย เช่น การ ดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มีขั้นตอนในการร่วมรับรู้หลายครั้ง ซึ่งผู้ปกครองไม่สะดวก ในการเดินทางเข้าร่วมแต่ละกระบวนการ อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่สามารถตกลงยอมความค่าเสียหายได้

เนื่องจากผู้เสียหายได้รับความเสียหายอย่างหนัก เช่น ถูกทำร้ายร่างกายจนพิการ หรือได้รับการกระทบกระเทือนทางสมอง ซึ่งเด็กหรือเยาวชนหรือผู้ปกครองไม่มีรายได้เพียงพอต่อการจ่ายค่าเสียหายได้ เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาจากกระบวนการปฏิบัติงานของกรมพินิจฯ พบว่า มีการกำหนดกระบวนการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะสหวิชาชีพเข้าร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยทำความเข้าใจกับครอบครัว ชุมชน ผู้เสียหาย เพื่อร่วมหาทางช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเด็กหรือเยาวชน และกำหนดมาตรการในการป้องปรามไม่ให้เด็กหรือเยาวชนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งต้องใช้ทักษะและสมรรถนะในการเจรจาต่อรอง หรือการเจรจาโน้มน้าวให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบมีความเข้าใจต่อเหตุแห่งการกระทำความผิด การร่วมรับผิดชอบต่อสังคมที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่บนพื้นฐานหลักของกฎหมายและความถูกต้องในสังคม แต่กรมพินิจฯ ยังไม่มีการกำหนดหลักสูตรการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งกระบวนการ มีเพียงการเสริมสร้างความรู้และทักษะการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินการเท่านั้น หากแต่ขั้นตอนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ต้องได้รับความร่วมมือจากเด็กหรือเยาวชน ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้นำชุมชน เป็นขั้นตอนการทำงานที่สำคัญยิ่งในการผลักดันให้มีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลให้แก่ชุมชนตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางในการกำหนดมาตรการการดูแลเด็กหรือเยาวชนในชุมชน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการเพิ่มศักยภาพในการเจรจาไกล่เกลี่ยรวมทั้งการดึงผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำชุมชน และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งนี้ สามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ได้ดังนี้

1.) กระบวนการคัดกรอง การนัดสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครอง ในการคัดกรองเด็กและเยาวชนเพื่อเสนอใช้มาตรการพิเศษฯ เจ้าหน้าที่มีเวลาเพียง 1-2 ครั้ง ในการสอบปากคำเด็กและเยาวชนก่อนจัดประชุม ทำให้ประเมินความประพฤติของเด็กและเยาวชนการควบคุมดูแลของผู้ปกครองได้ไม่เพียงพอแม้จะมีการใช้แบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นด้วยก็ตาม ซึ่งหากพบว่าเด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหาเป็นพิเศษฯ ในสถานพินิจฯ บางพื้นที่จะมีการประชุมนักวิชาชีพก่อนที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจะเสนอใช้มาตรการพิเศษฯ ต่อผู้อำนวยการ โดยการประชุมนักวิชาชีพจะประกอบด้วย พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อประเมินความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนและศักยภาพของผู้ปกครองการควบคุมและติดตามดูแลเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามแผนฯ โดยหากมีความเห็นเห็นต่างในการใช้มาตรการพิเศษฯ จะมีการออกเสียงโหวตเพื่อหาข้อยุติ

2.) การเจรจากับผู้เสียหาย การที่ผู้เสียหายไม่ยินยอมเนื่องจากยังไม่ให้อภัยและต้องการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนให้ถึงที่สุด ซึ่งเป็นกรณีที่ยากต่อการไกล่เกลี่ย เพราะหากพนักงานคุมประพฤติไกล่เกลี่ยมากเกินไปอาจจะทำให้ผู้เสียหายมองว่าเกิดการลำเอียงและไม่ยุติธรรม ซึ่งในกรณีผู้เสียหายส่วนใหญ่จะผ่านการพูดคุยในชั้นของพนักงานสอบสวนเบื้องต้นแล้ว หากมาถึงชั้นสถานพินิจฯ ก็จะสามารถไกล่เกลี่ยกันได้อย่างขึ้น รวมถึงระยะเวลาเสนอใช้ภายใน 30 วันยังไม่สามารถบรรเทาความรู้สึกของผู้เสียหายให้ลดลงได้มากเท่าที่ควร

3.) การพูดคุยกับผู้ปกครองของเยาวชน ผู้ปกครองไม่ประสงค์จะให้ดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากมีภาระในการประกอบอาชีพมีภาระเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ

ปัญหาที่เราพบในปัจจุบันคือ หลังจากจัดทำแผนฯ แล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวจะเรียกเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองไปสอบถามถึงกระบวนการจัดทำแผนฯ อีกครั้งว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทำให้ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการมาดำเนินการหลายครั้ง ดังนั้น เมื่อเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองได้ทราบขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าว จึงไม่ประสงค์ให้เด็กหรือเยาวชนใช้มาตรการพิเศษฯ เนื่องจากการดำเนินคดีปกติมีขั้นตอนที่รวดเร็วกว่า

4.) การดำเนินงานตามกระบวนการในแต่ละพื้นที่ ความยุ่งยากในกระบวนการที่มีหลายขั้นตอน ตั้งแต่การคัดกรอง การประชุมจัดทำแผนการไต่สวนของศาลฯ การดำเนินการตามแผน การติดตาม อีกทั้งในแต่ละขั้นตอนต้องจัดทำเอกสารประกอบจำนวนมาก เช่น ในการประชุมแผนฯ 1 คดี ต้องทำหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมเอกสารประกอบการประชุมให้ผู้เข้าร่วม จัดทำรายงานการประชุม หนังสือแสดงความยินยอม และหนังสือแจ้งผลการประชุมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน จะต้องดำเนินงานข้างต้น แต่ด้วยกลุ่มประสานกิจกรรมชุมชนในสถานพินิจฯ บางที่มีบุคลากรเพียง 1-2 คน และมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาเพราะมีภาระงานจำนวนมาก จึงส่งผลให้ในการคัดกรองเยาวชนเข้าใช้มาตรการพิเศษฯ หรือการติดตาม ช่วยเหลือส่งเคราะห์เยาวชนให้ปฏิบัติตามแผนฯ ทำได้ไม่ครบถ้วนต่อเนื่อง เช่น การลงเยี่ยมบ้าน หรือพูดคุยกับผู้นำชุมชน ติดตามการเข้าศึกษาต่อ หรือหาสถานประกอบการให้กับเยาวชนประกอบอาชีพ และการให้คำปรึกษารายบุคคลกับเด็กและเยาวชน เป็นต้น

5.) ขาดแคลนทรัพยากร เนื่องจากมีการเพิ่มใช้มาตรการพิเศษฯ มากขึ้น การจัดประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในจังหวัดที่มีคดีจำนวนมาก เกิดปัญหาบุคลากร สถานที่และงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดการประชุมแยกเป็นรายกรณี จึงต้องจัดประชุมพร้อมกันหลายคดี โดยนั่งประชุมรวมกันคราวเดียวหลายคดี ทำให้การแสดงออกในการสำนึกในการกระทำผิด และขอโทษผู้ปกครอง/ผู้เสียหายทางอ้อม (ชุมชน) แสดงออกได้ยากซึ่งการแสดงออกถึงการสำนึกผิดนั้น เป็นกระบวนการสำคัญของการประชุมกลุ่มครอบครัว และการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการหันเหคดี

6.) เครื่องข่ายชุมชนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ เครือข่ายในการติดตามการปฏิบัติตามแผนฯ ของเด็กและเยาวชนมีน้อย ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีคดีเด็กและเยาวชน ทำให้การส่งต่อเด็กและเยาวชนสู่ชุมชนทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมถึงหน่วยงานในการให้เด็กหรือเยาวชนไปทำบริการสังคม ซึ่งพบว่าเครือข่ายเป็นปัจจัยที่จะทำให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามแผนฯ ได้สำเร็จ

จากสภาพปัญหาและแนวโน้มในอนาคต หากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ยังไม่สามารถผลักดันให้ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้นั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อ

1. จำนวนเด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุมมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ
2. รัฐจะต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินในการสนับสนุนภารกิจกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้น
3. สังคมจะได้รับผลกระทบโดยส่วนรวมในด้านความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน
4. ความสงบสุขในสังคม ประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ต้องบังเอิญอยู่ใกล้หรืออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเดือดร้อน บาดเจ็บ หรือทรัพย์สินเสียหายหรืออาจถึงแก่ชีวิต

5. ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

6. ประเทศชาติต้องสูญเสียโอกาสจากคุณค่าและพลังสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิดที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

1.) พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ พ.ศ. 2553

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา (มาตรา 86) บัญญัติว่า “ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็ก หรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น อาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยน ความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาโดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชน และผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจ ตามวรรคหนึ่งแล้ว หากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบ การพิจารณาได้ ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ส่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หรือส่งดำเนินคดีต่อไป และให้ผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวน และผู้เกี่ยวข้องทราบ หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเยาวชนแล้ว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวและให้มี การดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูทันที พร้อมทั้งรายงานให้ศาลทราบ ทั้งนี้ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร”

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

1. คดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม กรณีเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันหรือกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ถือข้อหาที่มีอัตราโทษ สูงสุดเป็นเกณฑ์

2. เด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

3. เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี

4. เด็กหรือเยาวชนให้ความยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

5. ในกรณีที่มีผู้เสียหาย ผู้เสียหายให้ความยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

6. ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น อาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้วให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

1. กระบวนการประเมินและคัดกรอง โดย

1.1 พนักงานคุมประพฤติ สอบถามปากคำตามแบบสัมภาษณ์ประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น (คป.02) โดยผลการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นอยู่ในเกณฑ์ต่ำหรือปานกลาง และเข้าหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตามมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

1.2 พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ประชุมร่วมกันใช้ดุลยพินิจพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มุ่งเน้นถึงโอกาสหรือแนวโน้มที่เด็กหรือเยาวชนนั้น อาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และร่วมเสนอความเห็นตามวิชาชีพว่าสมควรนำคดีเข้าสู่กระบวนการตามมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหรือไม่

1.3 พนักงานคุมประพฤติ เสนอผู้อำนวยการเห็นสมควรหรือไม่สมควรนำคดีเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตราการพิเศษ

1.4 ผู้อำนวยการพิจารณา

1.4.1 หากเห็นสมควร นำคดีเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการมีคำสั่ง

1.4.2 ให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุมดำเนินการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจะต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ

1.4.3 ให้พนักงานคุมประพฤติ ทำหนังสือแจ้งพนักงานสอบสวนว่าเด็กหรือเยาวชนอยู่ระหว่างจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๙ และแจ้งให้ศาลทราบ

1.4.4 หากไม่เห็นสมควร นำคดีเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการ มีคำสั่งให้พนักงานคุมประเว็ดดำเนินการคดีตามปกติต่อไป

ขั้นตอนการจัดประชุมและจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

1. กลุ่มที่กฎหมายกำหนดให้ผู้อำนวยการเชิญ ได้แก่ ฝ่ายเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่า กระทำผิด (เด็กหรือเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนร้องขอ) ฝ่ายผู้เสียหาย ในกรณีที่มีผู้เสียหาย (ผู้เสียหายเอง รวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครองของผู้เสียหาย กรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ และบุคคลซึ่งผู้เสียหายร้องขอ) และนักจิตวิทยาหรือ นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานอัยการ

2. กลุ่มที่ผู้อำนวยการเห็นสมควรเชิญ ได้แก่ ผู้แทนชุมชน หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด พนักงานสอบสวน หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจาก

การกระทำผิดนั้น เช่น โรงเรียน สถานประกอบการ องค์กรด้านเด็ก สถานสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัว พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

การกำหนดขั้นตอนการประชุมออกเป็น 2 ช่วงหลัก ดังนี้

1. ช่วงการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยให้ 1) พนักงานสอบสวนหรือพนักงานคุมประพฤติเล่าถึงพฤติการณ์คดี จากนั้นพนักงานคุมประพฤติ แจ้งข้อมูลจากการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ตามแต่ละด้านของแบบประเมินความเสี่ยง และความจำเป็น 2) ให้เด็กหรือเยาวชนเล่าเหตุการณ์และผลของการกระทำที่เกิดขึ้น โดยผู้ประสานการประชุม อาจช่วยซักถามเพื่อให้ที่ประชุมได้ทราบว่ามิอะไรเกิดขึ้นบ้าง ตลอดจนความคิดและความรู้สึกของเด็ก หรือเยาวชนที่ได้กระทำผิดนั้น ๓) ผู้เสียหาย (หากมี) ได้พูดถึงความเสียหายที่ตนได้รับ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการกระทำ ของเด็กหรือเยาวชนและสิ่งที่ต้องการให้ชดใช้หรือชดเชยความเสียหายนั้น 4) ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้น

2. ช่วงการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านได้เข้าร่วมการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดี บรรเทาทดแทนหรือชดเชย ความเสียหายแก่ผู้เสียหาย กรณีเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย สร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม และพัฒนาตน ให้เป็นที่เชื่อว่าจะไม่กระทำผิดอีก

3. ช่วงการสรุปผลการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ผู้ประสานการประชุมอ่านแผนให้ที่ประชุมฟัง หากเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องตามที่ตกลง ให้ผู้ประสานการประชุมสรุปแผนและสอบถามความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหาย (หากมี) และให้ทุกฝ่ายลงลายมือชื่อ

การกำกับติดตามการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการกำกับติดตามเด็กหรือเยาวชนตามที่ประชุมฯ กำหนด ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินระยะเวลา ๑ ปี โดยมีวิธีการกำกับติดตาม ดังนี้

1. ติดตามโดยการออกเยี่ยมบ้าน/สถานที่ทำงาน /สถานที่ที่เด็กหรือเยาวชนไปบำเพ็ญประโยชน์ ตามแผนที่กำหนด หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม
2. ให้มารายงานตัวที่สถานพินิจฯ เพื่อรับคำแนะนำตามเงื่อนไขที่กำหนดในแผน
3. ติดตามทางโทรศัพท์ หรือช่องทางการติดต่อสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ เช่น Application Line Facebook

2.) แนวคิดการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร

“ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดขององค์กร” คุณลักษณะของบุคคลที่จะเป็นทรัพยากรที่ดีและมีค่าขององค์กรนั้น ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีมีความคิดสร้างสรรค์และสายตาวางไกล สามารถปรับตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นสามารถสร้างให้มีในตัวทรัพยากรบุคคลได้ หากมีการพัฒนาคนหรือการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคคลในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2562) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและได้ผลดียิ่งขึ้น มีการติดต่อประสานงานดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคลากรจะช่วยเร่งรัดความ สนใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นและนอกจากนี้เมื่อได้รับความรู้ได้จากโครงการพัฒนาบุคลากรแล้ว ก็ย่อมที่จะนำเอาความรู้นั้นไปใช้ปฏิบัติงานต่อไปได้ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของตนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นผลทำให้องค์กรประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในที่สุด

2. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการประหยัด ลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติ ทั้งนี้เมื่อบุคคลได้รับการพัฒนามาแล้วย่อมสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อย ซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรลดค่าใช้จ่ายการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์

3. การพัฒนาบุคลากรช่วยลดระยะเวลาของเรียนรู้ให้น้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เข้ามาทำงานใหม่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานแบบลองผิดลองถูกอีกด้วย

4. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นบุคลากรต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งใด ๆ องค์กรมักคำนึงถึงความรู้ความสามารถที่บุคคลนั้นจะสามารถปฏิบัติงานตำแหน่งที่ได้รับการเลื่อนขั้นได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้วย่อมมีโอกาสมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการพัฒนา

5. การพัฒนาบุคลากรยังช่วยให้บุคลากรนั้น มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนทันสมัยต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารงาน อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน สารสนเทศ ซึ่งมีการคิดค้นและเสนอแนะสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากสามารถรู้และเข้าใจอย่างแท้จริงแล้ว ย่อมสามารถนำไปประโยชน์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองและในที่สุดย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

เทคนิคและวิธีการพัฒนาบุคลากร

1. การพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรม ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ เพราะสามารถทำเป็นโครงการชัดเจน มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน สามารถดำเนินการได้กับผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมากในครั้งเดียว สามารถแบ่งกลุ่มการฝึกอบรมใหญ่ ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ

1.1 การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน (on-the-job training) การที่ผู้ได้รับการอบรมหรือพัฒนาได้เรียนรู้เทคนิควิธีการทำงาน ได้รับความชำนาญจากการฝึกหรือทดลองปฏิบัติงาน รวมทั้งถ่ายทอดแนวความคิด วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานพร้อม ๆ ไปด้วยกับการปฏิบัติงานจริง ประกอบด้วย

1.1.1 การสอนแนะ (coaching) ส่วนใหญ่ใช้พัฒนาบุคลากรที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติงานหรือดำรงตำแหน่งไม่นาน โดยมอบหมายให้หัวหน้างานที่ใกล้ชิดเป็นผู้คอยดูแล

1.1.2 การย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ (job rotation) การย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนการทำงานเป็นครั้งคราวซึ่งทำให้เกิดการตื่นตัว ความกระตือรือร้น และภาวะจำเป็นที่ต้องเรียนรู้งานในตำแหน่งใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์กว้างขวางกว่าเดิม

1.2 การฝึกอบรมนอกสภาพการทำงาน (off-the-job training) การที่ผู้เข้ารับการอบรมต้องหยุดการทำงานปกติของตนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรหรือโครงการที่กำหนดขึ้นเป็นการเข้ารับการอบรมในสถานที่ของหน่วยงานนั้นหรือถูกส่งไปเข้ารับการอบรมนอกสถานที่ที่หน่วยงานอื่น โดยมีหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย (lecture) ให้ความรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมมนา (seminar) การร่วมศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่กำหนดขึ้นเพื่อร่วมคิด และหาข้อสรุปจากการประชุม การประชุมปฏิบัติการ (workshop) การร่วมศึกษาวิเคราะห์หาทางแก้ไข ปัญหาหรือร่วมกันทดลองหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน และการอบรมทางไกล (distance training) การอบรมผ่านเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ

3.) แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรขององค์กร

การพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ของบุคลากร เป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญที่ทุกองค์กรต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ทรัพยากรมนุษย์คือปัจจัยสำคัญรวมถึงเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ตลอดจนเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบของสมรรถนะ (Competency)

มีการเปรียบเทียบสมรรถนะของมนุษย์กับภูเขาน้ำแข็งเอาไว้ ซึ่งการเปรียบเทียบนี้อาจทำให้เราเข้าใจและเห็นภาพของสมรรถนะมากยิ่งขึ้น การเปรียบเทียบนั้นชี้ให้เห็นว่าภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งเป็นเพียงยอดภูเขาน้ำแข็งส่วนน้อยนั่นก็คือความสามารถในการทำงาน (Work Performance) ที่คนทั่วไปได้เห็นหรือองค์กรรับรู้จากหน้าที่ความรับผิดชอบพื้นฐานที่องค์กรกำหนดให้ตนเอง ในส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำอันมหึมานั้นเปรียบเสมือนศักยภาพของมนุษย์ที่ซ่อนอยู่อีกมากมายนอกเหนือไปจากความสามารถในงานที่ปฏิบัติอยู่ตามความรับผิดชอบ ศักยภาพในส่วนนี้มีทั้งแบบที่บุคคลคนนั้นรู้ตัวและมีคนอื่นรับรู้ ตลอดจนศักยภาพที่บุคคลคนนั้นรู้ตัวและไม่มีใครรับรู้ แล้วก็รวมไปถึงศักยภาพแฝงที่ซ่อนอยู่ที่บุคคลนั้นยังไม่รู้ตัวว่าตนเองมีความสามารถอยู่ด้วย สมรรถนะที่แท้จริงจึงเปรียบเสมือนน้ำแข็งทั้งก้อนที่รวมความสามารถทุกอย่างที่มนุษย์คนนั้นมี แต่สมรรถนะที่สามารถเห็นและรับรู้ได้ก็คือความสามารถทั้งหมดที่บุคคลคนนั้นมีและรู้ตัวว่ามีตลอดจนสามารถแสดงศักยภาพออกมาให้เห็นได้นั่นเอง บางครั้งสมรรถนะและศักยภาพก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันมาก แต่ก็ยังมีลักษณะและวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน

1. องค์ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ที่บุคคลนั้นมีอยู่ อาจเป็นความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจเองมาแต่กำเนิด หรือเป็นความรู้ที่เกิดจากการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ก็ได้

2. ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเฉพาะตัวขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้เกิดขึ้นได้ทั้งจากพรสวรรค์ ตลอดจนการศึกษาและฝึกฝนเป็นประจำ

3. แนวความคิดส่วนบุคคล (Self Concept) คือ กรอบความคิด ค่านิยม การรับรู้ และสิ่งที่ยึดถือส่วนตัวที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นการตีความส่วนบุคคล

4. คุณสมบัติประจำตัว (Traits) คือ คุณสมบัติส่วนบุคคลที่รวมถึงบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ที่ทำจนเกิดเป็นพฤติกรรมเฉพาะบุคคลนั้นขึ้น รวมไปถึงความสามารถต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วย

5. ทักษะคติ (Attitude) คือ การตีความความคิดเห็นตลอดจนมุมมองของบุคคลนั้นต่อสิ่ง ๆ หนึ่ง ตามแนวความคิดและความเชื่อ ตลอดจนบรรทัดฐานของตน ซึ่งส่งผลต่อการกระทำ คำพูด และพฤติกรรมที่แสดงออกมาได้

6. แรงจูงใจ (Motivation) คือ สิ่งที่ตั้งจุดและกระตุ้นให้เกิดการกระทำที่คนคนนั้นพึงใจจะกระทำ องค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการสร้างสมรรถนะให้กับคนคนนั้น โดยสมรรถนะที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากหลายองค์ประกอบสนับสนุนซึ่งกันและกัน หรือทุกองค์ประกอบรวมกันก่อให้เกิดสมรรถนะขึ้นได้นั่นเอง

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอ

จากกระบวนการดำเนินงานตามโครงการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา และปัญหาข้อข้องในการดำเนินงานจะเห็นได้ว่า สมรรถนะการเจรจาต่อรอง หรือการเจรจาไกล่เกลี่ยมีความสำคัญยิ่งทุกขั้นตอนการของการทำงาน ดังนั้น การส่งเสริมองค์ความรู้และการเพิ่มขีดสมรรถนะการเจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อดึงทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งสมรรถนะการสะท้อนความคิดเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนเกิดการตระหนักรู้ต่อผลแห่งการกระทำของตนที่ส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน จากผลการติดตามการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ของกรมพินิจฯ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการดำเนินงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา เริ่มตั้งแต่องค์ความรู้ของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน โดยกรมพินิจฯ มีหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ตามมาตรา 63 แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนฯ พ.ศ. 2534 โดยเน้นเฉพาะการประชุมกลุ่มครอบครัว ไม่เน้นให้เด็กหรือเยาวชนสำนึกต่อผลการกระทำผิดและไม่ให้ความสำคัญกับความยินยอมของผู้เสียหาย ซึ่งเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ พ.ศ. 2553 มีการยกเลิกมาตรา 63 และใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา แทน แต่กรมพินิจฯ ยังไม่มีหลักสูตรการอบรมความรู้ให้แก่สหวิชาชีพในการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการ โดยเฉพาะการเจรจาไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงร่วมกันระหว่างเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย ผู้นำชุมชน และผู้แทนองค์กรต่าง ๆ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้วิเคราะห์ความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยพิจารณาข้อมูลจากผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนเด็กและเยาวชนที่เข้าเกณฑ์แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ขั้นตอนการจัดทำแผน สาเหตุที่เด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามแผน โดยสรุปได้พอสังเขปดังนี้

สาเหตุที่เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้มาตรการพิเศษฯ

1. เด็กหรือเยาวชนไม่สำนึกในการกระทำ
2. ผู้เสียหายไม่ยินยอม
3. เด็กหรือเยาวชนไม่ยินยอม
4. ผู้ปกครองไม่ยินยอม
5. กระทำผิดซ้ำ
6. มีปัญหาพฤติกรรม

สาเหตุที่เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษฯ จัดทำแผนไม่สำเร็จ

1. กลับไปใช้สารเสพติด
2. ผู้เสียหายไม่ยินยอมในประเด็นค่าเสียหาย

3. พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่ม
4. พนักงานสอบสวนไม่ได้ส่งตัวผู้ต้องหา (ยกเล็กสำนวน)
5. เยาวชนและผู้ปกครองไม่มาเข้าร่วมประชุม

สาเหตุที่เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษฯ ไม่ปฏิบัติตามแผน

1. เยาวชนขาดความรับผิดชอบไม่ตั้งใจ
2. เยาวชนขาดความรับผิดชอบไม่ตั้งใจและผู้ปกครองไม่พร้อมดูแล
3. กระทำผิดซ้ำระหว่างปฏิบัติตามแผน
4. ผู้ปกครองไม่พร้อมดูแล
5. ติดตามไม่ได้ ย้ายที่อยู่
6. แผนทำได้ยาก (กรณีบำบัดยาเสพติดที่โรงพยาบาลระยะเวลานาน) / เด็กไม่มีส่วนร่วมกำหนด

แผน

7. ขาดแคลนบุคลากรและเครือข่ายติดตาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สาเหตุที่ยังไม่สามารถผลักดันการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้เพิ่มขึ้น มีดังนี้

1. ด้านเครือข่าย
 - ยังไม่มีการจัดตั้งเครือข่ายซึ่งเป็นบุคคลที่ยอมรับของสังคม ชุมชน เข้ามาช่วยในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง กับฝ่ายผู้เสียหาย
 - เครือข่ายในการสนับสนุนการติดตาม ช่วยเหลือ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนยังไม่หลากหลายและครอบคลุม
2. ด้านบุคลากร
 - บุคลากรยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะการปฏิบัติงาน การดำเนินมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
3. ด้านระบบงาน
 - ยังขาดศูนย์ช่วยเหลือและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยและหน่วยประสานงานเครือข่ายเพื่อการติดตามฯ
 - ยังขาดการส่งต่อ การควบคุม กำกับ และการติดตามเกี่ยวกับระบบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
 - ขาดการทำงานกับครอบครัวอย่างจริงจังและต่อเนื่องเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย
 - การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ก่อเหตุและเยาวชนในเรื่องการเสริมทักษะทางสังคม การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม การลดมิติความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในขณะที่ปฏิบัติตามแบบยังขาดประสิทธิภาพเพียงพอที่จะช่วยให้เด็กหรือเยาวชนมีความพร้อมในการใช้ชีวิตภายนอกพร้อมกับครอบครัวและชุมชน
 - ภารกิจของกรมฯ ส่วนใหญ่เน้นที่การแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแล้วซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาปลายเหตุเป็นหลักโดยยังไม่ได้มุ่งเน้นที่การป้องกันไม่ให้เกิดเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

4. ด้านเทคโนโลยี/วัสดุ/งบประมาณ

- ขาดความจริงจังในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีและการพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาระบบการติดตามและช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

- มีข้อจำกัดด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการติดตามฯ และยังขาดการบูรณาการ การใช้งบประมาณในการดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

2.2.3 ระบุแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาไม่บรรลุผลสำเร็จ ระบบบริหารจัดการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ควรเป็นในการที่เพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ผู้ศึกษาเห็นว่ากลยุทธ์แนวทางการดำเนินการในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1.) สนับสนุนและส่งเสริมเครือข่าย

1.1 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องมีการจัดตั้งเครือข่ายบุคคลภายนอกเป็นผู้ใกล้ชิดประจำสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกแห่ง

ที่ผ่านมาปัญหาหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถนำคดีเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้ เนื่องจากผู้เสียหายไม่ยินยอม ผู้เสียหายไม่พอใจโทษที่ศาลสั่งให้ลงโทษเด็กและเยาวชนอย่างสาสม ทั้งที่จากการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น พบว่าเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงต่ำต่อการกระทำผิดซ้ำ ทำผิดไปเพราะมีพฤติกรรมเผลอตามช่วงวัย และยังสามารถที่จะแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เป็นคนดีได้ ดังนั้นการมีผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทประจำสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการเป็นตัวกลางในการระงับข้อพิพาทลดปัญหาความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้เสียหาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนออกกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ใกล้ชิด และมีระเบียบ กระบวนการในการจัดทำแผน การติดตาม การประเมินผล และการรายงานผลการใกล้ชิด

1.2 ส่งเสริมให้มีเครือข่ายในการติดตาม ดูแลสงเคราะห์โดยกลไกมีส่วนร่วมของชุมชน

การติดตามดูแลสงเคราะห์เด็กและเยาวชนโดยบุคลากรของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอัตรากำลังไม่เพียงพอทำให้การติดตามดูแลสงเคราะห์ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือไม่บรรลุผล ดังนั้น การส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามดูแลสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องมีการออกกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งของเครือข่ายฯ และมีระเบียบ กระบวนการในการจัดทำแผนการติดตาม การดำเนินการติดตาม การประเมินผล และการรายงานผลการติดตามดูแลสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ ที่ชัดเจน

2.) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเครือข่าย

2.1 การพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมสำหรับบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อน

การติดตามดูแลสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้เป็นทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้และทักษะในการติดตามดูแลและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน

2.2 จัดทำหลักสูตรและอบรมให้ความรู้แก่เครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการใกล้เคียง ติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สงเคราะห์เด็กและเยาวชน เพื่อให้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน และมีทักษะในการใกล้เคียง ติดตาม การสังเกต การสัมภาษณ์ การสื่อสาร และการประเมินผลเด็กและเยาวชน

3.) การพัฒนาปรับปรุงระบบงานแนวทางการดำเนินงานเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อรองรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยมีแผนงาน/กิจกรรมและแนวทางการบริหารจัดการดังนี้

3.1 การพัฒนาระบบการฝึกวิชาชีพที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ความทันสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งตรงกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของเด็กและเยาวชน

3.2 การพัฒนาการแก้ไขบำบัดเด็กและเยาวชนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนเฉพาะรายและครอบครัว

3.3 จัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการฝึกอาชีพ การจ้างงานและช่วยเหลือ สงเคราะห์เด็กและเยาวชน และหน่วยประสานงานเครือข่ายเพื่อการบูรณาการติดตามดูแลและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้เป็นเอกภาพและทิศทางเดียวกัน

3.4 การนำครอบครัวของเด็กและเยาวชนมามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกกระบวนการและขั้นตอนรวมทั้งการฝึกทักษะให้ครอบครัวมีเทคนิคการสื่อสารเชิงบวกเพื่อการปรับพฤติกรรมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและเยาวชน และช่วยแก้ไขปัญหาที่เด็กและเยาวชนเผชิญระหว่างปล่อยตัวได้อย่างเหมาะสม

3.5 การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน การศึกษาต่อ การสมัครรับทุนการช่วยเหลือต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการเชื่อมต่อข้อมูลด้านการติดตามฯ การประกอบอาชีพ การให้การช่วยเหลือผ่านระบบคอมพิวเตอร์ในลักษณะ Intranet

3.6 การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี งบประมาณในการติดตามอย่างเพียงพอ

3.7 ขยายภารกิจของกรมโดยเน้นการป้องกันให้มากขึ้นเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

4.) การเสริมสร้างการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ ภาคเอกชน รัฐบาล หน่วยงาน ภาครัฐในพื้นที่ ชุมชน สถานประกอบการและเครือข่ายเพื่อการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในทุกขั้นตอนตั้งแต่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเรียน การฝึกวิชาชีพ การประกอบอาชีพและการกลับคืนสู่สังคม

4.1 การแสวงหาเครือข่ายใหม่ให้มีความหลากหลายครอบคลุม พัฒนาเครือข่ายเก่าและการสร้างแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและสามารถบูรณาการการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนระหว่างออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

4.2 การบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยโดยใช้กลไกของผู้ว่าราชการจังหวัดในการร่วมมือกับกรมพินิจฯ เพื่อการบูรณาการด้านคน งบประมาณ หน่วยงาน เครือข่ายและชุมชนในพื้นที่ในการช่วยขับเคลื่อนให้การติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวมีความเป็นรูปธรรม

4.3 การบูรณาการในการทำงานร่วมกับกับหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อการป้องกันเยาวชนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เกิดซ้ำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้มีส่วนในการสอดส่องดูแลและให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวที่อายุเกิน 18 ปีอย่างทั่วถึง กระทรวงศึกษาธิการ ให้มีส่วนช่วยในการคัดกรองเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูและมีปัญหาสัมพันธภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงทีและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

2.2.4 ระบุปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ พร้อมระบุแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม

จากที่ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามาเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา นั้นมีปัจจัยอาจส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานตามข้อเสนอและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนี้

1.) ชุมชนและสังคมยังมีอคติ ไม่ยอมรับและมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่ลดมิติความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างน้อย เช่น การทำงานที่สุจริต การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม การส่งเสริมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งยังขาดการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแล ติดตาม ช่วยเหลือและสนับสนุนให้กำลังใจเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัว ดังนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงต้องประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้แก่สังคมในหลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ส่วนบุคคล ไลน์กลุ่ม Facebook โดยเสนอปัจจัยความสำเร็จในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ความจำเป็นที่สังคมต้องเข้ามาช่วยเหลือร่วมทั้งการนำเด็กและเยาวชนไปทำจิตอาสาให้สังคมเพื่อให้คนในชุมชนและสังคมเปลี่ยนแปลงทัศนคติและเกิดการยอมรับในตัวเด็กและเยาวชน

2.) บุคลากรไม่ยอมรับและปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาและมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงต่อแนวนโยบายที่จะผลักดันให้การดำเนินการมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้เพิ่มขึ้น ดังนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงควรมีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

2.1 ประเมินบุคลากรด้านความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง

2.2 สื่อสารบ่อย ๆ อย่างเต็มที่และจริงใจกับฝ่ายบริหารและบุคลากร เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและชี้แจงเหตุผลว่าทำไมจึงจำเป็นต้องเปลี่ยน

2.3 ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามแผน (planned changes) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนำไปสู่การปรับทัศนคติทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลง

2.4 กำหนดให้บุคลากรดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนรายกรณี ตั้งแต่เข้าสู่กระบวนการคัดกรองการปฏิบัติตามแผนติดตามหลังปล่อย เพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาและความสำเร็จในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติเชิงบวกในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

2.5 ประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและมีการทบทวนและปรับปรุงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอ “การเพิ่มศักยภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

2.3.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นผู้ที่สามารถจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการคุ้มครองติดตามดูแลเด็กและเยาวชนที่เป็นระบบมีความชัดเจนทุกขั้นตอน วัดผลได้ และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องสามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติ สื่อสารให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวทางปฏิบัติที่ตรงกัน รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในงานการติดตามฯ

2.3.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Managing Change) เป็นผู้ที่มีความริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวทั้งด้านบุคลากร ระบบงาน เทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ การพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับในการพัฒนาการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวและต้องมีการสื่อสารให้คนในองค์กรเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงวิธีการติดตามฯ เพื่อให้เกิดการยอมรับและขับเคลื่อนงานการติดตามฯ ให้มีประสิทธิภาพ

2.3.3 การประสานสัมพันธ์ (Collaborativeness) เป็นผู้ที่มีทักษะในการสร้างให้เกิดรูปแบบการทำงานแบบการประสานสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันทั้งในองค์กรระหว่างองค์กรและเครือข่ายในการขับเคลื่อนการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.3.4 การบริหารทรัพยากร (Managing Resources) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรในด้านบุคลากร ข้อมูล เทคโนโลยี เวลา งบประมาณและทรัพยากรต้นทุนต่าง ๆ มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมและสามารถบูรณาการในการใช้ทรัพยากร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.5 ความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) ผู้นำต้องมีทักษะและความรู้ด้านดิจิทัล เพื่อให้สามารถออกแบบและพัฒนาระบบงานการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนระหว่างปฏิบัติตามแผนและหลังปล่อยตัว และออกแบบประเมินปัจจัยความเสี่ยงและปัจจัยปกป้องในการกระทำผิดซ้ำให้เป็นแบบประเมินชุดเดียวกันสำหรับใช้ประเมินเด็กและเยาวชนเข้าและออกจากกระบวนการยุติธรรมสามารถช่วยให้การติดตามเด็กและเยาวชนมีข้อมูลครบถ้วน สะดวก รวดเร็วคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพ

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2563. คู่มือการปฏิบัติงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี
 อาญา ฉบับปรับปรุงแก้ไข (ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2553. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี
 พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กรุงเทพฯ.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2565. รายงานสถิติคดีประจำปี. กรุงเทพฯ.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2566. รายงานการกระทำผิดซ้ำ. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงยุติธรรม. 2565. แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ.
- ปพนธีร์ ชีระพันธ์. การวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย :
 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายกับมลรัฐอินดีแอนา ประเทศสหรัฐอเมริกา.
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ประทีป ห่อบุ (2563) “การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักงานสรรพสามิต ภาคที่ 2 ภายใต้
 แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพฯ
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2562) “การบริหารทรัพยากรมนุษย์” กรุงเทพฯ.
- สิงห์ชัย สุพรรณพงษ์. 2555. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติศาล
 เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา กรุงเทพฯ
 : สถาบันพัฒนาข้าราชการ
 ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม
- สิริวดี ชูเช (2565) การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ. วารสารวไลย
 อลงกรณ์ปริทัศน์ ปีที่ 12 ฉ.1 , 223-235
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. 2560. แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562
 - 2565. กรุงเทพฯ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี (2565) แผนพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ. แผนพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ
- สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี. ไทยคู่ฟ้า. วารสารสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี.

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ- สกุล นายณภสินธุ์ นาชัยพลอย

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต (นิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประกาศนียบัตร สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. 2555 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พ.ศ. 2559 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2561 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2562 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7

พ.ศ. 2564 ผู้ตรวจราชการกรม

พ.ศ. 2566 รักษาการแทนผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3

พ.ศ. 2566 ผู้ตรวจราชการกรม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้ตรวจราชการกรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม